

DE VOLKSTAAL IN OOSTENDE

West-Vlaanderen heeft sedert De Bo (1871) op zijn twee oren geslapen, met zo'n kanjer van een eigen onvolprezen woordenboek ! En dan nog Gezelles Loquela « een aanvulling van De Bo », zo hoort men al te veel, want Loquela herbergt heel wat taalgoed uit Oost-Vlaanderen, Brabant en de Kempen. Aan academische studie en verkenning van onze dialekten heeft het, dankzij de instituten van Gent (Dr. W. Pée) en Leuven en de Kon. Commissie voor Toponymie en Dialektologie niet ontbroken. Doch een nieuw woordenboek van een dialekt bleef in het stadium van onze nukleaire energie, ook in de vijfde generatie na De Bo, en na het progressistische Idioticon (1908-1924) van Teirlinck.

En toen viel uit een goede (gedeeltelijk Vlaamse) buurprovincie een Woordenboek binnen, stevig volum, geïllustreerd, een monument van opname en van bewerking : het *Woordenboek der Zeeuwse Dialecten*, bijeengebracht door de Zeeuwse Vereniging voor Dialectonderzoek, onder leiding van Dr. Ha. C.M. Ghijsen. In 1928 werd die Vereniging opgericht. In 1964 was het werk XXVIII-1232 blz. voltooid. De erelijst van de medewerkers telt niet minder dan 621 namen, 42 % daarvan waren leerlingen van M.V. hoger onderwijs en kweekscholen. En het onderzoek loopt voort en brengt verslag uit in de Mededelingen van de Zeeuwse Vereniging. *Zelandia docet*.

Wie geeft West-Vlaanderen zo'n Woordenboek van zijn aktueel nog levend (maar aangetast en snel achteruitgaand) taalpatrimonium ? Het Noorden doet het wel met de ingezette publikatie van een Noord-Brabants Woordenboek...

Van de zee kwam de verkondiging : een *Oostends Woordenboek* van Roland Desnerck. Een jongere (34) heeft het aangepakt, gedurende 15 jaar met geestdrift en volharding afgeluisterd en opgetekend alles wat in Oostende eigen klank en taal en zeggings op de mond heeft. Een verklaring van ca. 25.000 woorden. Verzorgd werk, alfabetisch geordend, in nederlandse spelling doch fonetisch bruikbaar. Met de nodige lexikografische verwijzingen. Een statig volum van 575 bladzijden. Een aantal tekeningen illustreren de tekst en 58 platen over Oostends volksleven worden buiten tekst bijgegeven.

Niet alle steden zijn een Oostende, met een harde kern van dialektsprekers (waarvan de vissers en hun bedrijf snel aan 't uitsterven zijn). Niet alle dialekten zijn zo boeiend als het Oostends. Was Ary Sleeks (Karel Seys) een goede mentor voor de verkenning van het volksleven van zijn « zoetgevooisde » stad, de moeilijkheid van een woordenboek stond hem goed voor ogen waar hij schreef :

« Het Oostends bevat zoveel diepe afwijkingen van de gewone beschaafde taal, zoveel uitzonderingen op alle regels, zoveel verrassende eigenaardigheden, zoveel zonderlinge verschuivingen van klinkers en medeklinkers, zoveel onverwachte sappige woorden, zoveel pit, zoveel humor... dat de gebeurlijke taalkundige gewis wanhopig moet staan voor de roekeloze taak orde te willen brengen in dit fonetisch, spraakkundig of idiomatisch kluwen... »

Roland Desnerck was jong genoeg om die roekeloze te zijn :

hij heeft de taak aangedurfd en op voortreffelijke wijze volbracht. Hoog geprezen de auteur van dit verdienstelijk Oostends Woordenboek !

Vanzelfsprekend is die bijeengebrachte woordenschat niet in alles specifiek Oostends (tenzij in de uitspraak). Quod abundat non vitiat. Een voorbehoud moet echter gemaakt voor de woorden uit Oostends archief die de auteur gaat inlassen : woorden die niet lokaal doch algemeen (middel- of nieuw-) nederlands kunnen zijn. De Bo nam ook over uit archief- en literaire bronnen — en na hem ook Lievevrouw-Coopman (Gents Woordenboek) — doch de moderne dialektograaf blijft strikt op zijn gebied : de *levende* volks- en streektaal. Veel aan schriftelijke bronnen heeft R.D. niet ontleend : hij is volstrekt aan de levende taal in haar sociale en lokale kringen gehecht, en zijn kritische methode van onderzoek verzekert de waarde van zijn omvangrijk werk. Dit moest hem echter niet ontslaan van een passende verzorging van blz. 567 (Gebruikte afkortingen) die de gelegenheid bood om de gebruikte werken volledig (Bly en Ary Sleeks ontbreken) en goed te citeren.

A.V.

WESTVLAAMSE ZANTINGEN

vervolg van blz. 179

P

PALING. « 'k Weet 's wonder wie dat er den eersten paling ga' vangen » : wie er de eerste in 't water zal vallen (bij een overstroming of bij 't schaatsen). Schertsend gezegd. Stavele 1930.

— Niet bij De Bo.

PANNEKOEK. Van een geluksvogel zegt men : « Ieder keer dat hij in zijn hand schijt, 't is een pannekoeke ». Poperinge.

PAP. « Je zou gaan da' je geen pap meer kunt zeggen... dat 't soepe is ! » Ramskapelle.

In Wvl. is de uitdrukking : « 'k kan geen pap meer zeggen », zeer gangbaar. Ontbreekt bij De Bo. — Eigenaardig is de aangebrachte aanvulling of correctie in bovenstaande zegswijze.

PATER. « Iemand een pater schilderen » : iemand iets wijs maken, foppen, bij 't vuur zetten. Beveren-IJzer 1972 ; en algemeen Wvl. ?

PEER. « Je gaat daar ook 'n peire schellen » (ook « een rare peire ») betekent : ge gaat daar iets vreemds, iets pijnlijks tegenkomen.

— De Bo heeft onder schellen (de pel afdoen) deze uitdrukking niet.

PEERD. « Hij springt lijk 't peerd voor de spore » : springt op bij 't minste woord, reageert op de minste aanleiding. Poperinge 1950.

— Vgl. Bieckorf 1968, 285, s.v. springen.

PEIZER. « Mijn peizer is moe. Zijn peizer is niet in orde » : peinzer, d.i. geest, verstand. Heule 1963.

— Niet bij De Bo. — Vgl. Ge moet uwen peizer gebruiken (Joost) ; gebruik 'ne keer uwen peizere (Teirlinck).

PEK. Een pek aan iets doen. « Gij werken ? je zoudt er also 'n pek aan doen », d.i. ge zoudt geen vinger uitsteken. Ramskapelle.

— Niet bij De Bo.

PEKELEN. Spaarzaam beleggen of uitgeven (van geld gezegd). « Ge moe' nie peizen da' ke 't geld deur de ruiten smijte, ge meug gerust zijn da' k het pekele ». Ramskapelle.